

Veterināro zāļu drošuma diena 2026

Pretparazītu līdzekļu
iedarbības trūkums

1

Kas ir pretparazītu līdzekļi?

Pretparazītu līdzekļi ir veterinārās zāles, kas satur vielas, kuras pēc to lietošanas dzīvniekam atvairā vai nogalina parazītus (piemēram, tārpus, blusas, ērces, ērcītes) vai pārtrauc to attīstību.

Šīs veterinārās zāles lieto, lai ārstētu vai novērstu parazītu ierosinātas infekcijas vai invāzijas, kā arī parazītu pārnēsātas slimības.

2

Kas ir pretparazītu līdzekļu rezistence un kā tā rodas?

- Pretparazītu līdzekļu rezistence ir situācija, kad parazīti vairs nav jutīgi pret pretparazītu vielām, kad tās lieto ieteiktajā devā.
- Rezistence ir **pārmantojama un** veidojas dabiskās atlases rezultātā. Tas nozīmē, ka daži parazīti, kuri ir rezistences gēnu nesēji, spēj izdzīvot ārstēšanas laikā un pakāpeniski veido rezistentu populāciju.
- Pretparazītu līdzekļu rezistence var attīstīties, ja pretparazītu līdzekļus lieto nepareizi vai ja to lietošana nav nepieciešama, kā arī, ja tos lieto **neatbilstosi** lietošanas instrukcijā noteiktajam. Ilgstoša un atkārtota lietošana, īpaši lietojot vienas un tās pašas klases pretparazītu vielas, kā arī nepietiekamas devas lietošana palielina rezistences attīstības risku.
- Ja novērots pretparazītu līdzekļu iedarbības trūkums, ne vienmēr tas liecina par pretparazītu līdzekļu rezistenci. Veterinārārsti var ieteikt veikt specifiskus izmeklējumus, lai noteiktu rezistentu parazītu klātbūtni un piedāvāt atbilstošus **risinājumus**.

3

Kas ir pretparazītu līdzekļu iedarbības trūkums?

- Pretparazītu līdzekļu iedarbības trūkums ir gadījums, kad pēc zāļu lietošanas dzīvniekam netiek novērota sagaidāmā terapeitiskā iedarbība.
- Pretparazītu līdzekļu iedarbības trūkuma pazīmes var būt:
 - parazītu saglabāšanās,
 - nepietiekams parazītu olu skaita samazinājums fekāliju paraugā pēc ārstēšanas;
 - nav klīniskās atbildes reakcijas vai tā ir nepietiekama, neskatoties uz ārstēšanu;
 - svara zudums vai kavēta augšana;
 - paaugstināta mirstība.
- Iedarbības trūkumu var izraisīt gan rezistences attīstība, gan citi faktori, kā, piemēram, pretparazītu līdzekļu **nepareiza** lietošana.

4

Ko darīt, lai pirms pretparazītu līdzekļu lietošanas novērstu to iedarbības trūkumu?

- Ārstēt tikai tad, kad tas ir nepieciešams un **rūpīgi** atlasīt dzīvniekus, kuriem nepieciešama ārstēšana. Individuāla lolojumdzīvnieka pretparazītu ārstēšana ir atkarīga no dzīvesveida un vides. Lauksaimniecības dzīvniekiem vai citiem dzīvniekiem, kuri tiek turēti grupās, atkarībā no parazītu veida un invāzijas pakāpes izvairīties no visas grupas ārstēšanas, jo tas var veicināt rezistentas parazītu populācijas attīstību.
- Parazītu jutība pret dažādiem pretparazītu līdzekļiem var atšķirties. Tāpēc ir svarīgi noteikt **precīzu** diagnozi. Piemērotākās ārstēšanas izvēlei var būt nepieciešama veterinārārsta konsultācija.
- Kombinētos pretparazītu līdzekļus (satur divas vai vairākas aktīvās vielas) lietot tikai gadījumā, ja ir **jaukta** infekcija/invāzija (vai pastāv tās risks), un tikai atbilstoši veterināro zāļu informācijā norādītajām indikācijām.
- Plaša spektra pretparazītu līdzekļus lietot **piesardzīgi** atbilstoši klīniskajai situācijai. Kad vien iespējams, lietot šaura spektra pretparazītu līdzekļus.

5

Ko darīt, lai pretparazītu līdzekļu lietošanas laikā novērstu to iedarbības trūkumu?

- Lai nodrošinātu **pareizu** zāļu lietošanu, izlasiīt visu lietošanas instrukciju. Brīdinājumi visās lietošanas instrukcijas sadaļās sniedz svarīgu informāciju, kas palīdz novērst veterināro zāļu iedarbības trūkumu.
- **Precīzas** devas lietošanai ir kritiska nozīme. Tādēļ pirms ārstēšanas pēc iespējas precīzi noteikt ārstējamo dzīvnieku ķermeņa svaru un lietot piemērotu dozēšanas ierīci.
- Ievērot devas noteikšanas shēmu, jo tas ir svarīgi, lai nodrošinātu pretparazītu līdzekļu iedarbīgumu.
- Lai novērstu nepareizu zāļu lietošanu un nevajadzīgu ietekmi uz vidi, neizlietotās zāles un to iepakojumu **atbilstoši** iznīcināt, kā norādīts lietošanas instrukcijā.

6

Kā rīkoties, ja ir aizdomas, ka pretparazītu līdzeklis nav iedarbojies?

- Ja ir **aizdomas** par pretparazītu līdzekļa iedarbības trūkumu, par to vienmēr jāziņo.
- Ziņot var **ikviens**.
- Ir svarīgi ziņot par **VISĀM** dzīvnieku sugām (arī tām, kuras nav minētas lietošanas instrukcijā), tostarp par lolojumdzīvniekiem, lauksaimniecības dzīvniekiem, zivīm un bitēm.

7

Par ko ziņot?

- Ziņojumā jāiekļauj pēc iespējas vairāk informācijas, tostarp:
 - informācija par to, kā tika konstatēta parazītu invāzija/infekcija;
 - pretparazītu līdzekļa nosaukums, lietotā deva un lietošanas datums;
 - kad un kāpēc radās pirmās aizdomas par zāļu iedarbības trūkumu;
 - jebkuru izmeklējumu rezultāti, kas veikti, lai apstiprinātu iespējamo pretparazītu līdzekļu iedarbības trūkumu.

Nav jābūt pārliecinātam, ka pretparazītu līdzeklis nav iedarbojies, lai ziņotu par tā iedarbības trūkumu.

8

Kā ziņot?

- Par veterināro zāļu iedarbības trūkumu var ziņot*:
 - nacionālajai kompetentajai iestādei <https://www.pvd.gov.lv/> ,
 - Par konkrētajām veterinārajām zālēm atbildīgajam uzņēmumam (tirdzniecības atļaujas turētājam).
- Dzīvnieku īpašnieki vai turētāji tiek aicināti **ziņot** par visiem gadījumiem, kas ir saistīti ar veterināro zāļu iedarbības trūkumu, vēlams ar veterinārārsta starpniecību.

* Kontaktinformācija ir norādīta lietošanas instrukcijā. Ņemt vērā, ka ziņošanas kārtība var atšķirties, un dažās valstīs veterinārārstiem var būt juridisks pienākums ziņot.

Ziņojumi par zāļu iedarbības trūkumu ES apskatāmi šeit: <https://www.adrreports.eu/vet/>

9

Kādēļ ir svarīgi ziņot?

- Nepietiekama ziņošana par veterināro zāļu iedarbības trūkumu ir izplatīta problēma, tādēļ iespējamā rezistence var tikt konstatēta novēloti.
- Katrs ziņojums par veterināro zāļu iedarbības trūkumu papildina datus, kurus farmācijas uzņēmumi nepārtraukti uzrauga, lai nodrošinātu, ka ieteiktās ārstēšanas shēmas (tostarp lietošana ne-mērķaugam) saglabā savu **iedarbību** pret parazītiem un lai uzraudzītu rezistences attīstību dažādos reģionos visā pasaulē.
- Visi blakusparādību ziņojumi no visas pasaules tiek iesniegti ES blakusparādību datubāzē un papildina datus, kas tiek nepārtraukti izvērtēti, lai nodrošinātu, ka veterināro zāļu ieguvumi turpina **pārsniegt** to riskus.
- Ja nepieciešams, var tikt veikti pasākumi, piemēram, mainīti pretparazītu līdzekļa lietošanas nosacījumi vai informēti veterinārārsti un dzīvnieku īpašnieki vai turētāji par iespējamām problēmām.
- Ziņojot jūs palīdzat uzlabot zināšanas par pretparazītu līdzekļu drošu un iedarbīgu lietošanu, tādējādi aizsargājot dzīvnieku un sabiedrības veselību, kā arī vidi.

Pārtikas un veterinārais dienests